

Processos d'aperduament general a pagès

Quim Pérez

Avançat el relat, Vicenç de Monells, que, juntament amb Josep de la Teuleria és protagonista de *Terres de lloguer*, es veu obligat a vendre bolets a peu de carretera per sobreviure. Pladevall escriu: “Manejava preus vells que no apujava mai perquè, en el fons, ignorava que el món s’hagués encarit tant a la seva esquena...”. Tots dos no aconsegueixen caminar al ritme accelerat que marquen els temps actuals, ja que estan ancorats en el passat i a unes maneres de fer fonamentades en els cicles de la natura. Masovers en terres de lloguer que un cop fora del mas i de la terra, ja sigui perquè els la prenen o perquè no saben com actualitzar-se, acaben tenint unes conseqüències tràgiques per a ells i per a les respectives famílies. Cal dir que Pladevall ha viscut de prop aquesta crisi del camp català i amb aquest coneixement de causa ho transmet. Descriu escenes del dia a dia dels masovers on el rigor literari és tan alt com el seu caràcter de valuós document antropològic.

La novel·la alterna capítols en dos temps narratius. Per una banda, el passat al mas ple d’obstacles per tirar endavant i, per l’altra, el present dels dos protagonistes inadaptats a la seva nova vida en un apartament i en una residència geriàtrica respectivament. El lector perplex es preguntarà com pot ser que una forma de vida que ofereix tantes desgràcies (inundacions, accidents mortals, males collites, etc.) com a recompensa sigui tan enyorada pels dos ancians, i la resposta la trobarà a la cita que obre la novel·la: “La gent és també el lloc on viu”, de John Steinbeck, referent literari clar, junt amb Faulkner i els tràgics grecs, de Pladevall. Tots dos masovers es marceixen com arbres trasplantats que no arrelen fora de la seva terra original. Aquesta veritat tan profundament humana, que pot semblar fins i tot una mica irracional, de l’home lligat al paisatge és la lliçó més vibrant i de més calat que transmet Pladevall. Tant és així, que tots dos protagonistes porten cosit al seu nom el del mas on van viure en comptes del seu cognom patern. Ser pagès, defensa i documenta l’autor, no és només un ofici sinó tota una manera de viure.

L’escriptor osonenc excel·leix a l’hora de retratar aquesta tensió que aboca a aquests dos pagesos d’edat avançada a unes depressions profundes. La lectura psicologista brolla de manera evident; igual que resulta clara una lectura antropològica del passat i del present de la vida a pagès i de com les estructures fixes (econòmiques, socials, agrícoles i familiars) s’han vist totalment dinamitades. Sorprenen agradablement la minuciositat en les descripcions i el ritme narratiu absolutament morós. La prosa és poderosa, lenta però viva, plena de localismes i de lèxic rural, i amb una oïda afinadíssima per als diàlegs.

Pladevall ha reduït la truculència que tenia les seves dues novel·les anteriors, ha aprofundit en la psicologia dels personatges i ha abandonat l’esquema de novel·la policíaca per un altre de novel·la costumista. L’estructura fragmentada és ara més moderada, ja que els fets narrats estan més concentrats en el temps. Si es revisa la carrera novel·lística de Pladevall, i això pretén ser una invitació a fer-ho, es detecta que ha fet bona feina polint defectes i esmolant virtuts. *Terres de lloguer* és la culminació brillant d’una trilogia sobre la vida a pagès, però cal desitjar que constitueixi només una etapa i no la línia d’arribada. Els dots narratius demostrats fins ara per Pladevall conviden a esperar que explori altres camins literaris fora de la plantilla de tragèdia rural rigorosa que fins ara ha conreat amb tan bons resultats.

Sens dubte, aquesta novel·la renovarà el debat sobre l’existència o no d’una “novel·la rural catalana” i ho farà no només perquè la seva temàtica és inequívocament rural sinó, sobretot, perquè es tracta d’una novel·la remarcable per la seva saviesa narrativa i pel retrat humà i social que aborda.

Antoni Pladevall

Antoni Pladevall (Taradell, 1961) és doctor en Filologia Clàssica i professor de grec i llatí en un institut. Va guanyar el premi de poesia Amadeu Oller el 1983 per *Les noies de l’hoste*. Com a novel·lista ha editat *La lliça bruta* (Galerada, 2001) i *Massey Ferguson 35* (Galerada, 2003). També ha publicat el dietari *La mentida original* (Emboscall, 2000) i les proses breus de *Quadern de Can Garbells* (Galerada, 2002). Amb *Terres de lloguer* va guanyar el premi Pin i Soler 2005.

Títol original_ Terres de lloguer

Autor_ Antoni Pladevall

Editorial_ Columna

Pàgines_ 254